

Softcatalà

Per una Internet ètica i en llengua catalana

Des de fa quatre anys, l'associació sense ànim de lucre Softcatalà (www.softcatala.org) treballa per a la normalització lingüística de la llengua catalana en el sector informàtic relacionat amb Internet, a partir de la traducció de programes de prova i de lliure distribució.

alguna trobada presencial. Softcatalà intenta utilitzar la mateixa metodologia que va néixer amb Internet: la gent col·laborant arreu del món i utilitzant les tecnologies per treballar per un objectiu comú.

Els orígens

L'estiu del 1997 un grup d'informàtics que havien viscut a l'estranger, i que tenien una àmplia experiència en traducció de programari, van constatar que la situació del català a la informàtica no era massa bona i van decidir de fer-hi alguna cosa. Va sorgir la possibilitat de traduir el Netscape al català, que era un producte amb bona reputació i una eina molt important per accedir a Internet. El projecte, que va durar un any, va portar a la presentació pública de Softcatalà l'octubre de 1998.

Qui integra Softcatalà

Unes 30 persones, tant informàtics com lingüistes, professionals i aficionats, són els encarregats de fer les traduccions des de casa seva. Cadascú assumeix responsabilitats dependents del temps que hi pugui dedicar. Destaca un grup important a Mallorca, on viu el president de l'entitat, Miquel Piulats. Un altre nucli de set persones constitueix la cara pública de l'entitat, ja que són els que assisteixen a conferències i entrevistes, entre d'altres.

Com funciona

Softcatalà no necessita una seu física perquè tota l'organització funciona a través del lloc web. La majoria dels projectes es fan de forma oberta i pública, a través de les llistes de correu, i els col·laboradors es comuniquen per correu electrònic i fòrums de discussió. De tant en tant fan

Les eines lingüístiques

Segons explica Jordi Mas, «Softcatalà ens considerem usuaris de la llengua». Utilitzen el diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans i la terminologia que resol el Termcat, amb qui tenen un acord de col·laboració. Fruit dels quatre anys de fer traduccions i adaptacions, han creat les seves pròpies eines lingüístiques: un recull amb més de 1.500 termes anglès-català i l'única guia d'estil que hi ha per fer traduccions de programes de l'anglès al català. «Aquestes eines donen solidesa, coherència i consistència a les traduccions», diu Mas.

Internet en català

El Navegador en català (versió 4) va ser el projecte amb què es van donar a conèixer i que va servir perquè molta gent se'n adonés que existia l'informàtica en català. Gràcies a la seva tasca, algunes versions del Netscape han estat disponibles primer en català que en castellà. Aquest mes en presenten la versió 7. Des de l'octubre del 1998 han distribuït més de 250.000 còpies del programa, una part important a través de CD-ROM (tant en promocions de diaris i entitats com des del seu web) mentre que molta gent se l'ha descarregat des del web i des dels diversos web mirall. Avui en dia el Netscape en català és el navegador predeterminat en pràcticament totes les universitats dels Països Catalans.

Jordi Mas (Barcelona, 1972) i Òscar del Pozo (Figueres, 1970), són el coordinador general i un dels programadors de Softcatalà. Es van conèixer a Dublín, on treballaven per a multinacionals nord-americanes de programari. Defensen el que anomenen els drets civils digitals en les noves tecnologies, que inclouen l'ús de la llengua pròpia i el respecte a la privadesa de les dades.

© SUSANNA GINESTA

Jordi Mas i Òscar del Pozo «A falta d'una política clara en noves tecnologies, el govern català aposta per Microsoft»

→ SUSANNA GINESTA

Quina força té una institució com la Generalitat perquè empreses com Microsoft tradueixin els seus principals programes al català?

ÒP: La Generalitat ha fet esforços en el passat per aconseguir traduccions de programes al català. Són conscients cada vegada més que qualsevol esforç que facin amb Microsoft ha de ser de forma continuada. Des de Softcatalà el que sí demanem a la Generalitat és que tingui en compte que fer una inversió en un moment determinat no té una repercussió, que per potenciar el programari en català el que s'ha de fer és una tasca continuada.

I quina força tenim els usuaris per reclamar que hi hagi productes informàtics en català?

ÒP: Microsoft, com totes les empreses, es guia bàsicament pel mercat. Voluntàriament no fa la traducció perquè veuen que el mercat ja està cobert amb el castellà. L'usuari o una associació d'usuaris com Softcatalà el que podem fer és crear realitats alternatives en el mercat que pressionin les grans empreses. Com es fa? Traient un producte com El Navegador que la gent es posa a utilitzar-lo en lloc de l'Internet Explorer. O traient l'Open Office, que la gent es posa a utilitzar-lo en lloc del Microsoft Office ja que és totalment compatible i gratuït. De sobte, les companyies es pregunten perquè la gent utilitza aquests programes i veuen que és perquè estan en català. D'alguna manera, la força de l'usuari és utilitzar programari en català.

Quines possibilitats té d'aplicació real a l'Estat espanyol?

JM: Una de les iniciatives més interessants que he vist ve d'Extremadura. Va començar un projecte fa uns mesos i han fet una versió de Linux a mida de les seves necessitats que es diu Linex. Softcatalà porta molt de temps interessant-se en aquests temes i hem començat alguns petits projectes a nivell local. Per exemple, a Mallorca un col·laborador nostre està informatitzant un ajuntament amb programari lliure. La tecnologia hi és però falta trencar els perjudicis que pot tenir certa gent envers això.

Feu campanya a favor de l'ús de programari lliure a l'administració pública i heu contribuït a la millora de la proposició de llei que ERC ha presentat al Parlament de Catalunya i al Congrés. Quins són els avantatges del programari lliure?

ÒP: Hi ha molts avantatges. En té tres potser més

clars. El primer és la llengua ja que es pot traduir sense demanar permís a ningú. El segon és que ajuda al desenvolupament de la indústria del país. Quan es parla de la societat de la informació es parla molt de la banda ampla, però el que realment estem fent és una societat consumidora d'informació, perquè aquí d'empreses d'Internet en tenim quatre i cap de programari. Accedim a continguts en castellà o en anglès amb programari en castellà. Softcatalà creu que una societat de la informació és també aquella societat que és tecnològicament avançada i que no només importa tecnologia sinó que també és capaç de generar-la. El programari lliure, ja que el seu codi és obert i tothom el pot llegir, tothom pot començar a millorar-lo. I és una manera de fer indústria, de superar les barreres d'entrada en la indústria del programari. El tercer avantatge és des del punt de vista ètic, d'accés universal a la informació. En la societat de la informació és important que tothom pugui accedir a la informació, sense cap cost ocult, que tothom pugui participar d'aquesta societat.

Quan les dades i els serveis es fan disponibles amb formats o fitxers propietaris, que obliguen a pagar una llicència —en aquest cas a Microsoft—, hi ha una taxa oculta. **Quines possibilitats té d'aplicació real a l'Estat espanyol?**

JM: Hi ha empreses que no traduirien el seu programari al castellà si no fos perquè hi ha un altre mercat, el llatinoamericà. El món comercial és un tema en el qual no ens hi volem posar. Jo en particular no hi crec gaire perquè penso que en aquest país hi ha un índex tant gran de pirateria que encara que es tradueixin programes al català els índexs de venda seran petits perquè ja ho són en castellà. En aquest sentit, valorem l'evolució que ha fet el mercat de programari lliure i de distribució gratuïta per la feina que ha fet Softcatalà i molts usuaris individuals. La realitat ha millorat molt i encara ho farà més en els propers mesos.

Quins són els vostres reptes pels propers anys?

ÒP: Des del punt de vista de crear productes en català, a molt curt termini (un o dos anys) és molt important per nosaltres donar un impuls a

les administracions ho utilitzen per construir un país avançat amb recerca, desenvolupament tecnològic...

Quina és la situació a Catalunya?

JM: La Generalitat ha encetat un projecte molt gran, l'Administració Oberta de Catalunya (AOC), en el qual ha fet una inversió molt forta en programari de Microsoft. També han signat un acord amb aquesta companyia per traduir moltes de les seves aplicacions al català, incloent-hi el sistema operatiu Windows XP. A falta d'una política clara en noves tecnologies, el govern català aposta pels productes d'aquesta gran companyia. Durant quatre anys almenys, la inversió de l'AOC serà amb Microsoft. Totes les tecnologies propietàries no són gaire interoperables entre sí. Penso que aquesta decisió s'ha fet de forma precipitada i que s'hauria d'haver consensuat més amb la societat civil, les universitats... La inversió de la Generalitat en programari lliure serà més aviat nul·la, ja que de moment, van per les marques grans, i el programari lliure no té una marca.

Des que us vau constituir s'ha notat al mercat un augment de l'oferta de programari en català?

JM: Hi ha empreses que no traduirien el seu programari al castellà si no fos perquè hi ha un altre mercat, el llatinoamericà. El món comercial és un tema en el qual no ens hi volem posar. Jo en particular no hi crec gaire perquè penso que en aquest país hi ha un índex tant gran de pirateria que encara que es tradueixin programes al català els índexs de venda seran petits perquè ja ho són en castellà. En aquest sentit, valorem l'evolució que ha fet el mercat de programari lliure i de distribució gratuïta per la feina que ha fet Softcatalà i molts usuaris individuals. La realitat ha millorat molt i encara ho farà més en els propers mesos.

Quins són els vostres reptes pels propers anys?

ÒP: Des del punt de vista de crear productes en català, a molt curt termini (un o dos anys) és molt important per nosaltres donar un impuls a

l'ofimàtica en català i en aquest cas a l'Open Office. És una aposta molt gran que estem fent després de consolidar El Navegador, que és una eina important. També volem ajudar al desenvolupament de la interfície gràfica de Linux. Des del punt de vista de la influència en el mercat que podem exercir, el nostre repte és intentar seguir conscienciant la societat catalana, el govern i les administracions locals catalanes que l'ús del programari lliure i la creació d'indústria pròpia de programari lliure és bo i que cal seguir treballant-hi.

Quins temes us preocupen?

JM: Cada vegada més hi ha una sèrie de drets que no s'estan respectant, el que anomenem drets civils digitals. Un de bàsic i pel que hem treballat durant aquests anys és la llengua però n'hi ha d'altres que ens comencen a preocupar, com ara la imposició de formats com el doc [Microsoft Word] o el xls [Microsoft Excel] que obliga a comprar un programari determinat. També ens preocupa la compatibilitat entre navegadors. Hem traduït el Netscape al català però hi ha diversos llocs web, com ara els de la Caixa de Catalunya, la UOC i el portal de l'AOC, que només es poden veure amb l'Explorer. Això ens afecta també a nivell ètic. Considerem que la informació ha de ser pública i accessible a tothom en qualsevol format. Al setembre començarem una campanya mediàtica perquè tots els llocs web suportin tots els navegadors. També ens preocupa molt la privadesa, què es fa amb les dades.

ÒP: Molta gent, sobretot a l'administració pública, ha arribat una mica tard a Internet i no tenen massa cultura sobre els drets civils digitals. S'ha de desenvolupar una cultura al nostre país de ser molt curós quan es posen les dades a Internet, més enllà de la llei de protecció de dades. Sense voler es poden revelar dades. La Generalitat ha renunciat una mica a la seguretat de les dades amb la subcontractació d'empreses sense que uns experts propis en facin una supervisió.

El lloc web de Softcatalà rep entre 6.000 i 10.000 visites diàries.